

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלד.

עין משפט גזר מצוה

קבא א מיי פ"ו מהלכות
דמיס הל' טו סמג
לאון דמיס טו"ש י"ד ס' ס'
רמב"ם ס' ט'
קב"ב ב מיי פ"ד מהל'
מלכות הל' א סמג
עשין ז טו"ש ט"ו ס' ס'
רמב"ם ס' ט'
קב"ב ג מיי ס' הל' ח
סמג ט' טו"ש ט'
טו"ם ס' רפ ס' ט'
קב"ב ד מיי פ"ג מהלכות
יעוס הל' א סמג עשין
מ טו"ש ט"ו ס' קט
ס' ט' :

תורה אור השלם

1 להנהיג אהבי יש
ואצותיהם אמלא:
משלי כ א

מוסף תוספות

א. ד"מ"י לשתתף מתנה
היא. ר"ן גמ"ס ט"ו.

רבינו גרשום

ואם אין אהב יכול להוציא
מה שמכרתי והקדשתי
משום דמכרתי שלי הוא
דלחכי מכרתי והקדשתי
תחלה כדו שתתא מחוקת
המתנה בידו כי אין יכול
להחזיר מה שנתתי להם
דמאחר שהייתי מרוחק מה
משלתי להם משלי נתתי ולא
משל אביהן ולא עברתי להם
דעת הנותן דכי היכי
דהקדשתי ומכרתי משלי
ה"י החזרתי משלי: הטיח
עלי. כלומר נחמתי ונתן בן
עוה"ל: מעיקרא מאי סבר.
הכי בני מאי שנת אבא מבר
הקדש קורם שהחזיר.
משום דחשש למעשה בית
מורו: ויהא עון ביטול
הנדר דכתיב אל יחל דברו:
אבא מבר הכי כל מתנה
שאינה שאם הקדישה
מוקדשת אינה מתנה. וה"ו
הכי כבורא ליה ליתן ונתן בן
עוה"ל אי המקום שלי שאני
יכול למכור ולהקדיש בן
מה שאני מחזיר משלי אני
מחזיר דכד מבר והקדיש
תחלה כדו שתתא מחוקת
בירו המתנה: גדול
שכבועים:
תלמוד. זו הלכה: הלכות.
אזכור ביריות כגון ספרי
וספרה: הגדות. מדרשים:
לחוקי דקדוקי תורה. כגון חסרות
והרות וספרות: דקדוקי
סופרים. כל חשבון שמנו
הכמים כגון חשב עשרה
בשים פוטות כו' וישבון
השניות ובגון חמשה דברים
באמור בנבלת עוף טהור:
שיחת שדים. שהיה יורע
לחושן ולהשביעין בשם:
שהיה יורע ויבא אחר
הוא ילחש דבר שבתמול:
השדה דקלים ושתעוקל:
וישחת מלאכי השדה.
שהיה יורע להשביעין בשם:
שהיה יורע ויבא אחר
יכולין לתתן: פ"ס האומר
זה בני נאמן דבר יומת:
אשתו מן היבום דכמפ"י
בשם: זה אחי אינו נאמן.
בשם: זה י איתן ובה אחר
מברית הים ואמר אחים
אמנו ואמר אחים מן האחים
אני מכיר שאינו הוא ויטול
עמו בנחלה אינו נאמן
בשם: זה י איתן ובה אחר
מכירי אותו לא ימנע להם
בנחלה שלא יהיו מצמצמין
לו מנחלתן. אבל אותו

בל מתנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת כו'. ואם תאמר דלמך לקמן
בפירקין (דף קלו:) הא לך אתרוג במתנה ע"מ שחזיריהו לי
החזירו יאל אע"פ שלא היה יכול להקדישו דכיון דלמך לי מידי דחזי
לי קאמר דקאמר לקמן יש לומר דהתם יכול להקדישו כל זמן
שהוא צדו שלא יהנו אחרים ממנו^א
אבל הכא לא היה יכול להקדישו כלל
ול"י נראה דלא תליא מתנה בהקדש
דלפילו אינו יכול להקדיש הויה מתנה
והכי פ"י כל מתנה שאינה כו'
כלומר שגרועה מאת שלא נתנה אלא
ע"מ שיאכל אצו ולא דוקא נקט
שלא הקדישה אינה מוקדשת שהרי
לא היה יכול לעשות ממנה כלום ולא
נתנה כלל אלא ע"מ שיאכל אצו
כדלמ"י דגמ"ס (דף מה.) לחד
לשאל דסעודה מוכחת עליו ולא נקט
שלא הקדישה אלא משום דמעשה הכי
הוה אי להווא לינשא דמפרש [התם] א
משום דיתור אסור צמוד הגאה
וצעלמא אע"פ שאינו יכול להקדישה
הויה מתנה וכן משמע צירושלמי
דקאמר דהיהא דכל מתנה שאינה
שלא הקדישה כו' ר' ירמיה צבי
מעשה אין אדם נתן מתנה לחבירו
על מנת שלא יקדישה כו' וקאמר
במתני' כל מתנה שהיא
כמעשה בית חורון שהיתה זה
ערכמה אינה מתנה:
ליורשו
בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקי תורה
דקדוקי סופרים וקלין וחמורין וגזרות שוות ותקופות וגמטריאות ומשלות
כובסים ומשלות שועלים שיחת שדים ושיחת דקלים ושיחת מלאכי
השרת ודבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי
ורבא לקיים מה שנאמר להנהיג אהבי יש ואוצרותיהם אמלא וכי מאחר
דקטן שבכולם כן גדול שבכולם על אחת כמה וכמה אמרו עליו על יונתן בן
עוה"ל בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו נשרף: **ברצני** - האומר
זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן ייטול עמו בחלקו מת יחזור נכסים
למקומן נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו: **גב'ו** זה בני נאמן למאי
הלכתא אמר רב יהודה אמר שמואל ליורשו יולפפור את אשתו מן היבום
ליורשו

ועבר על דעת הנותן וגם ההקדש לא חל וה"י כיון שעברת על
דברי המת המתנה אינה מתנה והחזרה אינה חזרה כי התם
דמתנה צטילה וגם ההקדש לא נתפס. ומיהו לא דמו דהתם פריש
ליה בהדיא ואינו לפיכך אלא ע"מ שיצא אצו ויאכל זו אצל הכא
סתמא קיהיב ליה ליונתן ולא פירש
ע"מ שתתנה בהן אמה ולא בני הלך
לגמרי יהב ליה לעשות זה כלאונו
והיינו דקאמר ליה כשם שלא אמה יכול
להחזיר מה שמכרתי דהתם מיהא
מודית לי דהא ע"מ ליהנות אני בהן
נתנס לי אי אמה יכול להחזיר מה
שהחזרתי דע"כ אין מתנה לחלף
דאם איני יכול ליהנות לבניו א"כ גם
אני צעמני איני יכול ליהנות בהן
כדלמך גבי מעשה דבית חורון דכיון
דנתנה לו ליהנות ע"מ שלא יקדיש לא
הויה מתנה כלל ה"י אם איתא דלדעת
כן עשה שלא יהא לי רשות ליתן
לבניו או לכל מי שארצה א"כ גם אני
לא אוכל למכור לאחרים או להקדיש
אלא מאי אית לך למימר אמאי הויה
מכרתי מכירה והקדשי הקדש משום
דלא פירש שאלו ויה"ו גבי חזרה הו
לא פירש מידי אצו גבי מעשה דבית
חורון כיון דפירש פירש ושמאי לא
הוה דייק מעיקרא אכירה והקדש
דמכר יהונתן והקדיש: פטיה עלי.
כמו הטיח דברים כלפי מעלה (תענית
דף כה.) כלומר שצדיק דרך ציון
ונלחמי ונלחמי דצדיקותא הוא: והוא
פירושי שמואל דפרישתי לעיל כן
נראה צעני. וי"מ דליונתן קאי שמכר
והקדיש תחלה ולא רצה להחזיר
לבניו ולא נהירא. ואיכא ספרים
דמתב זהו א מעיקרא סבר: והיה
משיא אס בנו. והיה חפץ לזמן את
אצו לסעודתו: ואינו לפיכך.
וצמכת דברים [מת]. מתרלין אפי' היכה
דקא אמר ליה הרי הן לפניך ויבא
אצו ויאכל עמו נמי מיירי ואפי'
לא הויה מתנה דמ"מ מוכיח דבשביל
שיאכל אצו הוא עושה ולא נתכוין
לתת לו מתנה גמורה וקאמרין התם
דכלל דסיפא קתאי לאתויי דקמני כל מתנה שאינה כו': ויהא עון סנוי כו'. שעל ידי שאני
מקבל מתנה שלך והיא אינה מתנה נמצאתם חוטאין והנה זה משל זה וקעבריתו אלא יחל וצמכת לן: הכי גרסינן אמרו חכמים כל מתנה שאינה
שלא הקדישה מוקדשת אינה מתנה. כלומר כל מתנה שאין דין זה נוהג בה שהיא מוקדשת אם הקדישה אינה מתנה הויה אלא ויגלה
דעמו ע"מ כן נתנה לו שלי יקדישה. ולעיל הוא גבי הויה נכסיו ליהנות כיון שלא היה צנו נוהג כשורה ע"מ שאל יחזיר
לבניו נתן לו יונתן סבר כיון דסתמא יהב הויה מתנה לעשות זה ככל אשר יחפץ: **ראויים שפסרה**. אלא שעון הדור גורם ואין
הדור ראוי לכך: **שפעמוד להם חמה כיהושע**. ולמשה נמי עמדה חמה דנפקא לן צמכת ע"ז (דף כה.) אהל [דברים ב] אהל ויהושע ג] אלא משום דאין
חשובין כל כך כמשה תלאן ציהושע: **גמרא**. סברת המשניות כעין שאנו מפרשין עליהן לא שנו כו' חסורי מחסרה כו': **הלכות**.
הלכה למשה מסיני: **הגדות**. מדרשי פסוק כגון תנחומא וצ"ר ויקרא רבה: **דקדוקי תורה**. וי"ו דוחה לכס הטמא (ויקרא א) דמרבין
מיניה דס השרך: **דקדוקי סופרים**. כגון גזירות שגזרו חכמים שלא יבא לידי איסור תורה: **וקלים וחמורים**. שאדם דן מעצמו: **גזירות שוות**.
כגון ילין קיחה קיחה שמה עפרון (קדושין ג דף.) **סוקופות**. מולד הלכנה: **וגימטריאות**. כגון אנכי [שמות ב] אלא נפשי כתיבתי יהצית ירט [צמדת כב]
יראה ראתה נטתה (שבת דף קה.) **ומשולם כובסין**. לזכר יבא ללמוד דברי תורה כדכתיב (קהל יב) תקן משלם יהצית וכתיב להבין
משל ומליצה (משל א) **שיחה שדים**. להשבעים ונפקא מינה לעשות נכסיו לרפואה: **וישיחה דקלים**. שבני אדם רגילים לרצב על ההקלים
כדכתיב צלמה וידבר על העצים (מלכים א ד) **וישיחה מלאכי השרת**. להשבעים: **מעשה מרכבה**. שצמחוקאל [א]: **הויות דאביי ורבא**.
שהקשו משניות וצרייתות טובא ומיראוס: **להנהיג אהבי יש**. עולמות וכל כך למה כי אורחותיהם מלאים כל טוב דברי תורה וחקמה:
גדול שבכולם על אחת כמה וכמה. להבין דבר מתוך דבר יומת ויותר: **ברצני** האומר זה בני נאמן. צממא מפרש למאי
הלכתא: זה אחי אינו נאמן. להורישו עם אחיו שהרי אין ממירין אותו כדמפרש צממא [קהל]: **ויטול עמו בחלקו**. כגון אס שנים הן
לכד הספק יש לה לחלוק ג' שדות זה נוטל שדה ומתלה זה נוטל שדה ומתלה ונתן זה המעיד על אחיו הספק שהוא אחיו החלי
שדה הויה קאמר ליה ודאי אחי אמה יש לך לטול שדה אחת מן השלש וחלי השדה שיש לי מתחלקן אתן לך וחלי האחר ציד
אחי הוא הבא לך רציה וטול: **מת**. שפעם יחזור **בנכסים**. נסתן לו מחלקו: **למקומן**. כלומר למי שנתנס לו אצל שער אחין אין
יורשים עמו דלמך להו האי הרי החוקים צמחלה הרצויה לו נסתן מאצו אמה טלו לכס שהרי לא מנחל לכס חלקו ואכתי עד
השתא צמורת גזל ישנה צידכס ועתה מירשו אותו חלק מן הדין וגם אני אירש חלקי שנתמי לו כמו כן דנמלניו כולנו שוין צמחלתו:
נפלה לו ירושה. לספק צמיו ממקום אחר או קנה נכסים ועכשיו מת יירשו אחיו של מעיד עמו דהא קא מודי להו שאחיהם הוא: **גב'ו**
ליורשו

(א) גמ"ס מה"ט (ג) רש"י
(ב) סוה"מ מה"ט (ד) ופ"י סוה"מ
(ג) רש"י מה"ט (ה) רש"י
(ד) פירוש הויה אה"ל רש"י
(ה) נפילה א"י (ו) ושלמות
כמנין ש"י רש"י (ח) דף
מתן:

הגרות הב"ח

(א) גמ"ס מה"ט (ב) רש"י
מאי סבר תאמי ויב"ס ס"א
וכן פי' גמ"ס הויה אה"ל רש"י
(ג) תוב"ד ר"ה לו וכו' וקאמר
כינו מתנתין:

מוסף רש"י

ויהא עון תלוי בראשו.
שהא אצו המורה הגאה
אצל על ידו (גמ"ס מה"ט)
כל מתנה שאינה שאם
הקדישה מוקדשת. שהיה
כל כך צמכת המקבל שאם
הקדישה אינה מוקדשת. אינה
מתנה (טו"ם) ומשנה. כגון
מתנה וצמחמא של שיה
ספרים (סוה"מ מה"ט). גמרא.
זו היא כפרת שויה המתנה
לאחרים שדקדוקים צמדי
הלאונים הפסוקים מתקנים
ולתן צמ טעם. כמו שעשו
האמוראים אחר המתנה.
שפירשו דברי המתנה.
שליפין וקבעו צמ גמ"ס.
ואתו דיוק שצמיה המתנה
נקלה הש"ס (טו"ם). הלכות.
הלכה למשה מסיני. כגון גזר
ולדו דיוק עקומת חלין
מחזין עשר נטיעות עברה
ויטול סה"מ (טו"ם). דקדוקי
תורה. יריבו אצוים דקדוקי
לדבר צמ יריבו ומעוטי.
כגון האות הלולא הש"ס.
שדקדוק המורה עלמה.
לכנס את תורה ללמד (טו"ם).
דקדוקי סופרים. שהסופרים
לקדקו חמ מעשה הש"ס.
ולהחזיר לעשות סב אצוים
למרה וגזר מרות הלכות
אל האדם מן העברים.
ודמות צמכות (ל) גר
האז לקבל תורה עליו חן
מדבר אחר אין מקבלן הש"ס.
ר' יוסף אומר אפילו דקדוק
אחד דקדוקי סופרים (טו"ם).
וקלין וחמורין. דברים
הלמדין כק"ו. שיעתו לזון
מעצמן לכל אדם ולא פירשו
לזם ש"ס (טו"ם). וגדות
שדות דברים הלמדין ג"ס
(טו"ם). ותקופות. שנתן
ליהן חמה ולבנה (טו"ם)
וגמטריאות. דברים הלמדין
צמלון ומעריב. כגון ששן
(ירמיה ס) צבל צ"ת
צ"ס. כסדים. לב קמי (שם)
לא) צ"ת צ"ת. סהיה
מנון אצו צ"ת. וכן לפי
מין האמיתי. כגון סתם
מירוש שלשים יום. שקדוש
יהיה. יהיה צממירא
לששים הו (סוה"מ מה"ט).
ומשלות כובסים ומשלות
שועלים. שדקדוקים
למת מתלה ומתחמה וקלין
אתן ככסדים ונשועלים כגון
(ספריין לט) מאלין זוכה
אצו אצו כוסר (סוה"מ
מה"ט). שיחת שדים ושיחת
דקלים ושיחת מלאכי
השרת. לא ידעמא מאי היא
(טו"ם). הויות דאביי ורבא.
כל אצויה להו לאכי ובה
הויה ספקת להו ובעלן נתן
אל לנו נתן כסן מלאכי
אמוראים שמתמו (טו"ם). כל
עוף שפורח עליו נשרף.
שהו מתלה השרת מתקבצין
כציו לעשות דברי תורה
ספיו (טו"ם).

שמכירו ומורה שאחיו הוא יטול עמו בחלקו חצי: ואם מת. בלא יורש אותו אח שבא: יחזור הנכסים למקומן. לזה האח בלבד שנתן לו חלקו: נפלו לו נכסים ממקום אחר. לאותו אח שבא ומת: יירשו אחיו עמו עם זה השרדה בו שהוא אחיהן הוהאל והוא מורה שאחיהן היה: למאי הלכתא. קא תני האומר זה בני נאמן: